

Sistema Ciència -Tecnologia- Innovació. Model. Instruments. Finançament

Jordi Camí

Ningú no discuteix el ferm compromís polític existent en promoure la R+D+i, conscients del repte en relació amb el futur econòmic i social del nostre país. A més, en l'àmbit de la biomedicina i ciències de la salut aquest gran compromís coincideix amb una major demanda social i amb les possibilitats tecnològiques del "segle" de la biologia. Però com que partim de molt avall l'esforç inversor en R+D+i llueix poc. Encara més, segueix mancant relació entre l'esforç inversor i la nostra taxa de creixement econòmic, de manera que l'objectiu d'apropar-nos a la mitjana europea, per ara, no té data. I és que per aconseguir un creixement sostingut i fora del corrent, cal superar inèrcies i ser valents per substituir dinàmiques davant la fortalesa dels departaments tradicionalment propietaris de les grans inversions públiques.

1. El lideratge de la Catalunya biomèdica. Independentment dels temes competencials, els governs d'algunes CCAA (com Catalunya) han endegat polítiques científiques pròpies. En aquest sentit, un exemple de gran avenç al llarg de la recent legislatura, en seria l'impuls d'una dotzena de nous centres de recerca nous, alguns amb el lideratge del Dep. de Salut. Sense desmerèixer el fort protagonisme de la Generalitat, atès que el veritable impuls a la R+D+i requereix un esforç econòmic considerable, qualsevol actuació ha de ser forçosament complementària a les del govern central i de la Unió Europea (d'on provenen la majoria de recursos competitiu), assumpte que no està ben resolt i que té implicacions polítiques i organitzatives. Per això, fent un balanç global, la materialització i els compromisos contrets resulten desiguals, el desplegament del sistema encara no respon a un model dissenyat a priori i potser hi ha masses actuacions resultant de pressions "de baix a dalt". Mentre es segueix injectant més recursos al sistema i es consoliden les accions empreses, convindria unificar polítiques. Fer-ho ara a Catalunya en l'àmbit de la biomedicina i les ciències de la salut és una veritable oportunitat, tothom reconeix el dinamisme d'aquest sector, i fins i tot el nostre lideratge a tot Espanya.

2. La Bioregió, quelcom més que un discurs. El compromís del govern en promoure Catalunya com Bioregió és estratègic, també en certa forma, de supervivència. És el principal pretext per justificar l'establiment de polítiques de suport a la innovació i d'incentius al sector privat disposat a invertir en R+D+i. Uns objectius difícils, sabem que l'entorn general és conservador davant dels innovadors, que l'estructura universitària no és propícia per a la cultura emprenedora, que a la recerca acadèmica li manca consciència del valor de mercat i, per acabar-ho d'adobar, els empresaris predisposats a arriscar en D+i encara són una minoria. Però no tenim alternatives, de manera que cal dotar de major poder polític i econòmic a un projecte integrador, dirigit a cohesionar el sector públic amb el privat, i des del que s'ha d'aconseguir un increment net del teixit industrial intensiu en coneixement.

3. Cap a un marc de referència del sistema a Catalunya. En el marc del nou Estatut, necessitem una llei catalana de ciència, tecnologia i innovació, tot retirant un projecte sectorial i poc ambiciós que fou aprovat aquesta legislatura. Cal una llei transversal, que ordeni el sector, que estableixi el model, que abasti els instruments d'incentivació per al sector privat i que marqui les regles del joc pel que fa la relació amb l'administració central sota el lema de la corresponsabilitat i el cofinançament. La nova llei ha de preveure un consell científico-tecnològic extern amb composició i funcions semblants al que s'impulsa a Cultura per a l'àmbit de les Arts, per exemple.

4. Cal adequar les estructures de govern de la Generalitat. La ciència, la tecnologia i la innovació s'ha d'asseure al Consell executiu, com s'hi asseu la salut, la cultura i l'educació. Cal superar el secular desencontre entre Indústria i els altres

departaments així com el dilema DURSI vs. DEiU. Té vigència la proposta de la campanya anterior de sumar Indústria, recerca i innovació?. El CIRIT ha de ser una direcció general sense pressupost amb objectius químics?, la Recerca pot seguir essent una mera direcció general?. Apart, el Departament de Salut cal que disposi d'una estructura específica interna per al govern de la R+D+i biomèdica.

5. Les estructures de planificació, gestió i avaluació de la recerca s'han de replantejar i potenciar. D'entrada separant nítidament la planificació i assignació de recursos de l'execució de la recerca, mitjançant agències diferenciades. El repte és posar els recursos suficients i saber deixar que la ciència sigui creativa. Dins de l'agència de planificació i finançament s'hauria de gestionar l'avaluació i el rendiment de comptes. D'això ja tenim ben bé tres agències especialitzades l'AQU, l'AGAU, l'AATRM, i cap full de ruta, ni tan sols en la direcció d'allò previst al pacte del Tinell.

6. Ampliar, consolidar i vertebrar les infraestructures i els centres de recerca. Ampliar, lògicament, atesa la insuficiència del sistema; consolidar, per la rapidesa amb la que s'han creat noves estructures (idealment amb contractes programa que ultrapassin legislatures), i vertebrar tot el sistema, sobre la base d'un model global que encara no s'ha definit. En qualsevol cas ara ja és imprescindible una agència superior que agrupi els centres públics de recerca, les fundacions de recerca hospitalàries, les estructures en xarxa, etc....: un CSIC o ISCIII català?, un model desagregat tipus CNRS-INSERM?... Tanmateix s'hauria de formular un pla de grans infraestructures i plataformes tecnològiques, pla que coordinés i racionalitzés uns recursos tecnològics que són indispensables per ser competitius però que també són molt cars i tenen una ràpida velocitat d'obsolescència.

7. Una política específica de recursos humans. La nostra manca de tradició explica que encara no s'hagi consolidat una robusta política de recursos humans. És un tema estructural que hauria d'ocupar un lloc central en la propera legislatura. Per captar nous talents es necessiten més infraestructures (més inversió) i per mantenir als actuals cal un pla de desprecarització del sistema (més despesa). I per seguir essent competitius cal consolidar programes d'èxit com ICREA, per exemple. Com en molts altres temes centrals de la política científica, la de recursos humans no pot quedar aïllada de les iniciatives de l'administració central i europea; la futura Ley de Investigación Biomédica (LIB) marcarà pautes que s'haurien de saber aprofitar

8. Unes especificitats per a la recerca en ciències de la salut. El sistema sanitari a Catalunya és un element d'innovació i un puntal de la fortalesa biomèdica. Cal un programa de facilitació que reforci la recerca biomèdica i propiciï la recerca traslacional en tot el sistema, incloent la primària. Unes accions transversals que s'han de fer compatibles amb el suport als clusters intensius, necessàriament pocs, on conflueixen universitats, centres de recerca i altres recursos a l'entorn de grans hospitals. Novament unes polítiques gens alienes a les que ens marcarà la LIB,

9. L'hora dels compromisos. La comunitat científica no pot seguir instal·lada en la reivindicació permanent, l'èxit que cerquem exigeix també uns compromisos que el govern ha d'impulsar, en relació amb la integritat de la recerca, i pel que fa la implicació dels científics tant en el desenvolupament econòmic del país com en les implicacions socials del nou coneixement científic i tecnològic.

10. Cap a un gran pacte nacional Com que el país s'hi juga molt en tots aquests objectius, s'ha d'aspirar a un pacte entre tots els actors, com el que s'ha aconseguit en l'àmbit educatiu. El Parlament també s'hi hauria d'implicar creant una oficina observadora de tendències i acollint un compromís entre totes les forces polítiques.